

Hellige Nicholas, Undergøreren

Fresko af Hl. Nicholas Undergøreren, biskop af Myra, fra Ferapontov-klosteret i Rusland.

Den 6. december fejrer vi Hl. Nicholas. Hvem var han? Han blev født i det tredje århundrede i en græsk koloni på sydkysten af det nuværende Tyrkiet som eneste søn af velhavende, kristne forældre. I overleveringen om Hl. Nicholas, siges det, at han allerede som spæd var så from, at han afstod fra at die sin moder på fastedagene onsdag og fredag.

Efter Forældrenes død i Hl. Nicholas' barndom overtog en onkel opdragelsen af ham. Denne var biskop i Patara og tonsurerede senere Hl. Nicholas som præst.

Hl. Nicholas er skytshelgen for søfolk, fiskere og rejsende. Oprindelsen hertil er, at Hl. Nicholas' familie nærmest var fiskeflåderedere og således beskæftiget med fiskeri og afsætning af fangsten. Da han levede og virkede som kristen i en græsk kulturkreds, som havde Poseidon som havets herre, var det ikke unaturligt, at Hl. Nicholas tillagdes samme værdighed blandt kristne. Han udrettede flere mirakler. I henhold til overleveringen reddede Hl. Nicholas på en sørejse til Alexandria livet for en sømand, som under en storm faldt ned fra skibets rig. Han er tillige skytshelgen for pantelånere og hele Grækenland.

I mange tilfælde greb Hl. Nicholas afgørende ind i forhold til sine medmennesker, for eksempel ved at komme mennesker, som var anklaget for forbrydelser, de ikke havde begået, til undsætning og redde dem fra straf.

Han finansierede og importerede fødevarer fra Italien under en frygtelig hungersnød i sin hjemstavn. Ligeledes genoplivede H. Nicholas ved bøn tre børn, som en slagter havde dræbt og nedsaltet under hungersnøden med henblik på videresalg.

Hl. Nicholas kæmpede ihærdigt mod hedenskab og kætteri blandt kristne. Ifølge overleveringen deltog han som biskop af Myra (udnævnt året før) i konsiliet i Nikæa i år 325. Et af hovedemnerne her var striden med presbyteren Arios. Arios hævdede, at Jesus Kristus ikke kunne være Guds søn, men blot var en almindelig dødelig, for Guds søn var jo født af Faderen før alle tider. Hvis man opfattede mennesket Kristus som Guds Søn, gik det treenige gudsbegreb efter Arios' mening i

stykker. Arios' opfattelse har sandsynligvis sin rod i det hellenistisk-platoniske gudsbegreb: Gud var den rene, usammensatte væren. Denne opfattelse blev brudt med mennesket Kristus som Guds Søn. Det talte de tilstedeværende længe om; så længe, at Hl. Nicholas til sidst gik hen til Arios og sendte ham til tælling med et velrettet højrehåndshook. Det blev de fromme fædre for meget, og Hl. Nicholas blev ekskluderet fra mødet og frataget sin klædning. Natten efter havde flere af biskopperne imidlertid en drøm, hvori de så Kristus række Hl. Nicholas en bibel og Gudsmoderen rækker ham en omophor. Dagen efter blev han genindsat i bispeværdighed. Striden blev imidlertid ikke afsluttet, men fortsatte i en årrække, og først ved kirkemødet i Konstantinopel år 381 blev striden endelig bilagt med vor trosbekendelse som resultat.

Hl. Nicholas er også skytshelgen for pantelånere. Det gik således for sig: En fattig mand havde tre giftefærdige døtre, men havde ikke råd til deres medgift. Hl. Nicholas hørte om det, og da han var et beskedent menneske, kastede han i ly af nattens mørke tre poser med guldmønter ind ad mandens vindue. Disse tre poser blev senere, især i angelsaksiske lande, pantelåneres forretningsskilt. Her divergerer overleveringen så: i én hedder det sig, at Hl. Nicholas lod poserne falde ned i mandens skorsten, hvori døtrene havde hængt deres nyvaskede strømper til tørre. I en anden siges pigernes fader at have opdaget Hl. Nicholas' handling og takket ham for den, men Hl. Nicholas svarede, at han alene skulle takke Gud. Hl. Nicholas' diskrete hjælp skabte herefter en tradition blandt mennesker for at give diskrete gaver – ofte tillagt Hl. Nicholas – til trængende mennesker.

I modsætning til så mange af den tids kristne og senere hellige, som blev pint og dræbt for deres tros skyld, døde Hl. Nicholas fredeligt i sin egen seng i en fremskreden alder. Hans jordiske rester blev opbevaret som relikvie i et kloster i Myra. Det siges hvert år på hans dødsdag at udskille myrra med undergørende virkning. I slutningen af det 11. århundrede blev Lilleasien besat af indtrængende muslimer. For at undgå at Hl. Nicholas' legeme faldt i deres hænder, blev det trods munkenes protester evakueret af italienske søfolk til Bari i Syditalien i 1087. Relikviet opbevares den dag i dag i Sankt Nicholas Kirke i Bari, hvor det æres af både romersk-katolikker og ortodokse, og det udskiller stadig undergørende myrra.

Overleveringen siger endvidere, at dele af hans legeme blev bragt til en lille by, Nikolausberg, i Tyskland af fromme pilgrimme. Også Venedig og Kilkenny i Irland siges at besidde rester af Hl. Nicholas. Dette må dog anses for et falsum, da en undersøgelse af Hl. Nicholas' legeme i 1950 afslørede, at det var helt og udelt. Hl. Nicholas var – og er – ganske populær.

Hl. Nicholas' popularitet har i nyere tid skabt et frastødende og kommercialiseret vrangbillede af ham som julemanden Santa Claus/ Sinter Klaas, der kører i rensdyrtrukket slæde og hælder en overflod af gaver ned i skorstenene. Der er, "Gud ske lov", langt fra dette vrangbillede til det billede, som dokumenteret viden og traditionen giver os af et menneske, som drevet af det dobbelte kærlighedsbud, kæmpede for og forsvarede kristendommen og den treenige Gud, som gav sin formue til trængende, som lindrede nød, som gjorde undere, som var handlekraftig, som følte sig forpligtet over for Gud og mennesker, og som var beskeden og uegennyttig. Hl. Nicholas var ikke bare kristen. Han var også kristelig.

Hvilket menneske, hvilket forbillede!

af Niels Troels Nielsen

Publiceret 1. december 2008.